

Intelleximus a, quod cum quaedam mulier peteret quemdam in virum, testes ad suam intentionem assertionem induxit, per quos pars viri futurum sibi praejudicium metuens, exceptionem consanguinitatis objecit, ex qua intendit petitionem mulieris elidi: (& inf. 1) Inquisitioni tuae taliter duximus respondendum, quod cum exceptione probata quaestio principalis perimatur, ante est cognoscendum de ipsa, quam ad definitionis articulum procedatur: quo facto, virum ab impetitione mulieris (prout exposcit ratio juris) absolvas.

[i Quia vero nos consulere voluisti, an prius de impedimento consanguinitatis sit agendum, quam super causa principali sententia proferatur.

CAP. II.

Si reus contra actorem spoliatorem spoliationem opponit, aut excipiendo, & tunc prius auditur, & ea probata respondere non cogitur: sed per hoc non restituitur, aut agendo, & tunc simul utraque quaestio terminatur, & ea probata restituitur.

Innocentius III. Episcopo Narmarinensi. b

[an. 1206. Roma in Umbriam.]

Cum dilectus filius e Abbas de Ferentino de nobilibus viris dominis de Artone deposuerit quaestionem, quod manu armata, & cum exercitu ad castrum monasterii venientes, in praedis animalium, & aliis damnificare dictum coenobium praesumpserint: de quibus iustitiam sibi fieri postulabat. Et circa litis contestationem sub forma exceptionis fuit ex adverso responsum, quod per ipsius dolum, & violentiam castrum Sirati amiserant: quod & progenitores eorum tenerant, & ipsi possederant in quiete: sibi petentes prius restitui, quam petitionibus ipsius responderent, praesertim cum testes haberent praesentes, per quos intentionem suam incontinenti probare volebant. Verum ex parte Abbatis fuit taliter replicatum, quod ab eo restituitio peti non poterat, quia non fuerat spoliator, praesertim cum dictum castrum ad jus, & proprietatem sui monasterii pertineret: quod etiam pars adversa nullatenus denegabat. Unde & verus dominus [ad quem ab alio res sua possessa revertitur etiam post tempora longiora] retentionis debebat commodum obtinere: & iudicium restitutorium contra spoliatores tantum competere dignoscitur: (& inf. 1) Nos autem distinguendum esse credimus, utrum spoliationis quaestio ab eisdem nobilibus sit objecta in modum actionis ad restitutionem petendam, an in forma exceptionis ad intentionem adversarii repellendam. Cum ea in modum actionis proposita intelligantur mutuae petitiones sese tanquam diversae minime contingentes: ac per hoc iuxta regulam juris, qua dicitur: Qui prior appellat, prior agat, quae prius esset proposita, prius foret tractanda: quanquam in idem iudicium ambae deductae, vicissimque tractatae, simul essent eadem sententia terminandae. Sed quoniam quaestio illa fuit ab eisdem nobilibus tantum in modum exceptionis objecta: interloquendo pronuntiamus, ut probationes eorum super ipsa exceptione primitus audirentur, & ea probata legitime, Abbatem non cogentur respondere super petitionibus memoratis, donec restituerentur ab ipso: cum spoliatori spoliatum ante restitutionem non cogatur ullatenus respondere.

§. i. Verum spoliatio in modum exceptionis tantum probata, non est per hoc restituitio faciendum. Quemadmodum si in modum exceptionis aliquod crimen testi obijctum, ut a testimonio repellatur, etsi crimen contra eum civiliter probatum fuerit, non ideo sibi poena infligitur ordinaria, sed ejus duhtaxat testimonio non creditur: quod e ratione contingit, quoniam in ipsum accusatio non pro-

a i Cap. un. eod. tit. in 1. compil. b al. Narmen. al. Novariensis. al. Varicensis. al. Marin. c Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. d Artonens. & al. ut.

cedit. Testes etiam, quorum testimonium reprobatum, inter infames quasi ex falso testimonio non habentur.

[i Pro damnis quoque illatis restitutio postulari non poterat, sed ad eadem debet actio competens intentari, alioqui cum etiam pars Abbatis damna gravissima sibi quereveretur illata, prius restituenda fuerant, si propter hujusmodi esset restitutio faciendum secundum tenorem regulae memoratae. Capitulo quoque de restitutione faciendae locum habere in criminalibus asserant: quando & quis ab adversario spoliatur, & super ipsa, qua spoliatus est, convectitur. Ceterum ex parte Abbatis regulam introductam adversa pars in mutuis petitionibus locum habere dicebat, cum causa vicissim tractata una postea sententia terminatur. Cum vero pars aliqua petit restitutionem, vel aliquid sibi deberi proponit, & altera in modum exceptionis se asserit spoliata, nec ante restitutionem suam nullatenus responsuram, de incidenti prius asserat antea cognoscendum. Cuius autem quae praevimus, & alia quaedam praedicti Cardinal. nobis, & fratribus nostris fideliter retulissent.]

CAP. III.

Petenti hereditatem obstat exceptio nativitatit, quae prius debet coram Ecclesiastico iudice terminari. Hoc dicit secundum gloss. intelligendo, quod hic erat prius coram iudice seculari petita haereditas, & exceptum fuit de illegimitate.

Honorius III. Ludovico Regi Francorum.

[an. 1214.]

Ut iam non credimus latere prudentiam, causam natalium Reginae Cypri, ad examen nostrum (utpote quae ad forum Ecclesiasticum pertinet) esse delatam. [& inf. 1] Quia vero a antiquam natalium causa terminata esset, dependentem ex illa successione causam incipere, nihil aliud esset, quam diversis processibus intricare negotium, & confusione quadam iudicii ordinem perturbare: mandamus, quatenus si forte ab ipsa Regina fuerit super hoc requisitus, donec jam dicta causa natalium Apostolico iudicio finem accepit, patienter expectes.

[i Unde clara mem. Philippum Regem Francorum patrem tuum literis nostris curavimus praeconare, ut si forsitan Regina ipsa super successione Comitatus Campaniae quaestionem proponeret coram eo, non audiret eandem, quousque terminata esset praedicta causa natalium, ex qua illa noscitur dependere. Licet igitur, sicut eidem patri tuo scripsimus, velimus Regiam ipsam in suis iustis petitionibus exaudiri.]

CAP. IV.

Agens possessorio recuperanda, non tenetur ante restitutionem suis spoliatoribus [nisi super quaestione spoliationis] respondere; potest tamen ab agendo repellitur per exceptionem spoliationis. h. d.

Gregorius IX. [an. 1235.]

Super spoliatione conventus adversus restitutionem petentem non est [nisi super quaestione spoliationis] si eum reconveniat, audiendus. Cum restitutionis petitio in hoc privilegiata noscatur, ut ipsam intentans non cogatur ante restitutionem spoliatoribus respondere b. Quanquam ab agendo [spoliatione ab eis in modum exceptionis proposita] repellatur.

TITULUS XI.

DE PLUS PETITIONIBUS.

CAP. UNIC.

Ponit quatuor modos plus petendi, & poenas plus petentium.

Gregorius IX. [an. 1234.]

Consilium de providentia dici non potest, quod pecuniam tibi debitam, ante terminum ab adversario repe-

a Tamen. b Vid. l. bona fides cum nor. ff. depositi. c al. oposita, in manuscr. d Vid. Jason. in §. si quis agens. Insti. de act.

repetitum. Punitur enim importunitas plus petentium, si super petitione sua duxerint in iudicio persequendum: ita, quod qui repetunt amplius sine causa, in expensis adversario condemnantur. §. 1. Qui autem plus loco, ad interesse tenentur a: pro eo quod utilitas admittitur debitoribus, quam haberent, si statuto loco solvissent. §. 2. Ei vero, a quo amplius b tempore petitur, induciae duplicantur: nec litem excipiet, nisi ei solvantur expensae. §. 3. Te quoque dubitare non credimus, quod causa plus petitur, cum aliquid in genere, vel sub alternatione debetur, & rem in specie, vel unum praecise peti contingit. §. 4. Re autem, si X. sint debita, & XX. repetantur. §. 5. Loco vero, cum quis non ubi convenit solvere, sed alibi convenitur. §. 6. Tempore quoque, cum ante diem, vel conditionem petitur quod debetur.

TITULUS XII.

DE CAUSA POSSESSIONIS, ET PROPRIETATIS.

CAP. I.

Causa possessionis, & proprietatis sub eodem iudice terminari debet: nec contra absentem est pronuntiandum. Gregorius Duci Siciliae. [an. 1075.]

Susceptis d, (& inf. 1) Legali provisione decretum est tam e momenti, quam proprietatis causam, sub uno eodemque iudice debere cognosci f. Nos nos contra inauditam partem aliquid possumus diffinire.

[i Magnitudinis vestrae epistolae contrivisti sumus, & quae sunt impressa in registro Gregorii.]

CAP. II.

Si actum est possessorio, & petitorio, potest iudex receptis probationibus super utraque, prius discutere probationes super possessorio, & illud terminare. h. d.

Celestinus III. [an. 1195.]

Ad ultimum interrogati fuimus g, si iudices deputati, ut de possessione, & proprietate cognoscant, gravibus partium sumptibus parcere cupientes, de utraque commixtim audiant allegationes, pariter & testes admittant b: deinde prius audiant attestaciones de possessione, & pronunciant secundum tenorem illarum, utrum licite hoc agatur. Nos autem (cum hoc sit in iure civili expressum) quod licite possit fieri, respondemus.

CAP. III.

Si spoliatus possessorio, & petitorio simul agens, possessionem, & spoliationem probat, sed non dominium seu proprietatem, obstat in possessorio: sed succumbit in petitorio.

Innocentius III. Archiepiscopo, & Canonicis Sutrinis. [an. 1206.]

Cum Ecclesia Sutrina pastore i vacaret, vos convenientes in unum, & (sicut moris est) Spiritus Sancti gratia invocata, pastorem unanimiter elegistis, petentes ipsius electionem a sede Apostolica confirmari. Verum Clerici conventualium Ecclesiarum civitatis ejusdem consequenter suam deposuere querelam, quod cum in Episcoporum electionibus ipsi, ac praedecessores eorum confueverint interesse, vos eis renitentibus, & exclusis, ad electionem procedere praesumpstis: quam ob hoc non confirmari, sed infirmari potius postulabant. Partibus ergo apud sed. Apost. constitutis, in au-

a Vid. l. 1. ff. de eo quod certo loc. b plus. c alit. Felici Gregor. VII. Registri ind. 2. epist. 98. sive 100. d cap. 1. eod. tit. in 1. compil. e al. momentanea possessio: sed in registr. Gregor. est momenti. f Vid. l. 1. & per totum tit. ff. de quib. reb. ad eundem iudic. eatur. g c. un. eod. tit. in 2. compil. h accipiant. i Cap. 1. eod. tit. in 3. compil.

ditorum praesentia testes utrinque producti fuerant: & eorum depositionibus publicatis, pars Canonicorum per testes a se introductos intentionem suam (quod ad eos tantum spectaret electio) sufficienter dicebant a esse probatam: parte Clericorum nihilominus asserente, quod per dicta testimia, quos producerant, & ipsi asseritionem suam (quod electioni Pontificum interesse deberent) plenius probavissent: per quae constare dicebant, eos electionibus trium Episcoporum (qui Ecclesiae Sutrinae ultimo & immediate praesuerant) cum Canonicis cathedralis Ecclesiae affuisse, vocemque habuisse cum aliis eligendi. Nos igitur (quoniam deprehendimus testes vestros in perhibendis testimoniis varios extitisse, atque adversus fidem attestacionis suae coram auditoribus vacillasse, & quod negativas quodammodo astruere satagebant, probare volentes jus electionis ita b ad vos spectare, quod ad adversarios minime pertineret: per testes vero adversae partis fuit sufficienter ostensum, quod in trium Episcoporum electionibus, de quibus praemisum est, Clerici praesentes affuerint, & vocem habuerint eligendi) praemissam electionem factam eis contradicentibus, & exclusis, decrevimus irritandam, Clericos saepe dictos in eam quasi possessionem, quam ante controversiam motam habuerant, reducetes. Verum quoniam in quaestione praedicta quicquid juris utraque pars in electione habebat, deductum in iudicium videbatur, cum iure civili sit cautum, id venire in iudicium, non solum, de quo actum est ut veniret, sed id non venire, de quo nominatim actum est, ne veniret, & secundum statuta canonica electiones Episcoporum ad cathedralium Ecclesiarum Clericos regulariter pertinere noscantur, nisi alibi secus obtineat de consuetudine specialia: nec ab eo, c quod Clerici antedicti se inter eligentes Sutrinis Episcopos probaverunt tertio extitisse, jus eligendi propter breviteratem temporis usque ad praescriptionem legitimam non producti, sibi acquirere poterunt, & actore non probante, qui convenitur, & si nihil praestiterit, obtinebit: ab eorum impeditone super electionibus faciendis vos duximus absolvendos, praedictis Ecclesiarum Clericis super hoc perpetuum silentium imponentes.

CAP. IV.

Idem dicit quoad intellectum, quod decretalis supra proxima.

Idem Canonicis de Bethlehem. [an. 1206.]

Cum super d electione Bethlehemitan. Ecclesiae inter R. Subdiaconum nostrum, & P. Canonicum sepulchri dominici quaestio verteretur, utoque se pro electo gerente: cum praefatus Subdiaconus a Patriarcha Hierosolymitano fuerit confirmatus: (& infra. 1) Eum, e qui se probaverat per secularem potentiam spoliatum, restituendum decrevimus, iustitia mediante. Verum quoniam tam possessorium, quam petitorium deductum fuerat in iudicium, & tam restitutionis, quam electionis quaestio, plenius agitata, & constitit nobis electionem utriusque minus canonice extitisse, (cum iudex, de qua re cognovit, pronunciare f debeat) utramque duximus sententialiter irritandam. g

[i Alter vero favorem Regium obtinet, eis dil. f. p. Basilica 12. Apostolorum I. titul. S. Stephani in monte Celio Presby.

a Dicebat. b alit. ita quidem. c Huius periodi sensus: Clerici conventualium Ecclesiarum, quamvis tribus Episcoporum electionibus interfuerint, non tamen acquisiverunt jus eligendi: quoniam nondum legitimo tempore id jus praescripserant. d C. 2. eod. tit. in 3. compil. e al. Et quia se probaverat. al. ita. Cum quia se probavit. f In Cod. Barb. de ea pronunciare, &c. g. Reliqua pars huius c. est infra, de confessis. c. 2.

